

PROTESTANTSE UNIE

Na de Tweede Wereldoorlog heeft de **Protestantse Unie** (PU) getracht aandacht te vragen voor het theocratische gedachtegoed van de theoloog Ph.J. Hoedemaker. Slechts eenmaal heeft de PU hiervoor het middel van verkiezingsdeelname gebruikt. Bij de Tweede-Kamerverkiezingen van 1946 haalde de lijst van de PU echter slechts 32.020 stemmen (0.67%). Na 1946 heeft de PU zich voornamelijk beperkt tot het organiseren van studiedagen en het uitgeven van het periodiek *De Vrije Natie*.

Twee verschillende groepen stonden aan de basis van de oprichting van de PU op 1 april 1946. In de eerste plaats was dit de **Hervormde (Gereformeerde) Staatspartij**, die van 1925 tot 1937 in de Tweede Kamer vertegenwoordigd was. De tweede groep bestond uit de 'Vrije christelijk-historischen', een groep CHU'ers onder leiding van J.M. Krijger. Deze keerde zich tegen de toenadering van de CHU tot de ARP en meende dat de CHU zich sterker moest laten leiden door de ideeën van Hoedemaker. Op de oprichtingsvergadering van de PU werd een beginselverklaring en urgentieprogramma aangenomen, die beide waren opgesteld door een commissie onder leiding van de theoloog A.A. van Ruler. De PU sprak zich hierin uit voor doorbreking van de neutrale staatsgedachte door erkenning in de grondwet van het publiek recht van de kerk en van haar plaats in het staats- en volksleven. Daarnaast bepleitte de PU een krachtige uitbouw van de sociale verzekering.

Na de teleurstellende verkiezingen van 1946 heeft de PU getracht haar organisatie te verbeteren. Vanaf oktober 1947 verscheen het blad *De Vrije Natie*, dat 728 abonnees had. Door het gebrek aan financiële middelen en de te zwakke organisatie besloot de PU niet deel te nemen aan de Tweede-Kamerverkiezingen van 1948. Ook die van 1952 liet zij om dezelfde reden aan zich voorbijgaan. Wel heeft zij met het oog op deze laatste verkiezingen pogingen ondernomen om de CHU te bewegen een PU-lid op haar kandidatenlijst te plaatsen. Deze poging mislukte, omdat de CHU de door de PU naar voren geschoven H.E. Gravemeijer niet accepteerde.

In de daaropvolgende jaren heeft de PU via haar blad *De Vrije Natie* meerdere malen kritiek geuit op de CHU en gewezen op de actualiteit van de ideeën van Hoedemaker. Het abonneebestand van het blad was echter sterk teruggelopen (tot ongeveer 300 in 1963), terwijl de organisatie te zwak was om aan verkiezingen deel te nemen. In september 1988 verscheen het laatste nummer van *De Vrije Natie*.